

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка зарубіжних країн

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань 0305 Економіка та підприємництво

Спеціалізація 6.030.501. Економічна теорія

Вид дисципліни за вибором

Факультет економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“ 22 ” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Носова Ольга Валентинівна, д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “ 01 ” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

_____

(підпис)

Гриценко А. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

Економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 21 ” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії _____

_____

(підпис)

Євтушенко В. А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка зарубіжних країн» складена відповідно до спеціальності 6.030.501. Економічна теорія, підготовки перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

спеціальність (напрямок) 0305 Економіка та підприємництво

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни є вивчення та закріплення системи спеціальних знань у майбутніх фахівців з економічних спеціальностей з економіки зарубіжних країн та використання їх у практичній діяльності з питань регулювання взаємовідносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності різних форм власності; розкриття економічних явищ, що відбуваються у світовій економічній системі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання курсу полягає в тому, щоб довести до студентів місце та роль в економічній науці, навчити студентів користуватись отриманими знаннями, самостійно аналізувати та оцінювати господарську практику країн світового співтовариства, узагальнення й висвітлення досвіду зарубіжних країн у вирішенні надзвичайно складних проблем економічного розвитку в сучасних умовах та можливості його застосування у процесі радикальних економічних перетворень в Україні.

У результаті вивчення даної дисципліни формуються у студентів наступні компетенції:

- вміння узагальнювати й висвітлювати досвід зарубіжних країн;
- вміння розробляти програми оптимізації розвитку міжнародного співробітництва;
- вміння визначати фактори і світового, і національного економічного розвитку;
- вміння проводити перевірки різних сфер діяльності підприємства;
- знання основних напрямків міжнародної діяльності:
- розробка заходів щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств;
- вміння використовувати прогресивні системи і технології обробки економічної інформації.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни “Економіка зарубіжних країн”	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота, у тому числі	
42 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даної дисципліни формуються у студентів наступні компетенції:

- вміння узагальнювати й висвітлювати досвід зарубіжних країн;
- вміння розробляти програми оптимізації розвитку міжнародного співробітництва;
- вміння визначати фактори і світового, і національного економічного розвитку;
- вміння проводити перевірки різних сфер діяльності підприємства;
- знання основних напрямків міжнародної діяльності:
- розробка заходів щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств;
- вміння використовувати прогресивні системи і технології обробки економічної інформації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Структура та класифікація країн в світовій економіці.

Тема 1. Класифікація країн у світовій економіці.

Характеристика національної економіки. Галузева структура економіки. Типи економічного розвитку. Територіальна структура національної економіки. Показники економічного розвитку країни. Поділ країн світу за класифікацією ООН.

Тема 2. Інтеграційні та глобалізаційні виміри світової економічної системи.

Сутність інтеграційних процесів. Глобальний вимір інтеграції. Регіональний вимір інтеграції. Сутність глобалізації. Ознаки глобалізації. Складові метасистеми глобалізації. Відкритість національної економіки.

Тема 3. Типологічна структура країн світу.

Динаміка економічного розвитку розвинутих країн. Особливості економічної структури розвинутих країн. Економічна структура США. Економічна структура Японії. Економічна структура Німеччини. Економічна структура Великої Британії. Економічна структура Франції. Динаміка розвитку й структура економіки. Економічна структура РФ. Економічна структура Китаю. Економічна структура Польщі. Фактори економічного розвитку країн, що розвиваються. Основні економічні проблеми країн, що розвиваються.

Тема 4. Регіонально-інтеграційна структура країн світу.

Основні риси та рівні міжнародної регіональної інтеграції. Європейську асоціацію вільної торгівлі (ЄАВТ). Регіонально-інтеграційні угруповання в Європі. Європейський Союз (ЄС). Амстердамський договір. Лісабонський договір. Співдружність Незалежних Держав (СНД). Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Організація за демократію й економічний розвиток (ГУАМ). Регіональні інтеграційні угруповання в Азії, Північній та Південній Америці, Африці. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА). Південний спільний ринок (МЕРКОСУР). Економічне співробітництво держав Західної Африки (ЕКОВАС).

Тема 5. Особливості економічних стратегій розвинутих країн.

Економічні стратегії Сполучених Штатів Америки. Зовнішньоекономічна політика США.

Стратегії економічного розвитку Японії. Особливості історико-економічного розвитку країни. Зовнішньоекономічна орієнтація японської економіки

Стратегії економічного розвитку Франції. Колоніальна експансія Франції. Активна роль держави в регулюванні економіки. Соціальні реформи, радикальні реформи.

Стратегії економічного розвитку Франції. Стратегії економічного розвитку Великої Британії. Зовнішньоекономічна політика Великої Британії. Зовнішньоекономічні орієнтири Великої Британії.

Розділ 2. Стратегії економічного розвитку країн світу та макрорегіональних інтеграційних об'єднань.

Тема 6. Особливості формування стратегій розвитку країн транзитивної економіки.

Стратегічні передумови реформування економіки. Особливості реформування економіки в постсоціалістичних країнах. Особливості стратегій економічного розвитку Росії. Стратегії економічного розвитку Китайської Народної Республіки.

Тема 7. Специфіка економічних стратегій країн, що розвиваються.

Особливості сучасних стратегій економічного розвитку країн, що розвиваються. Економічні стратегії Індії. Економічні стратегії Бразилії. Стратегії найменш розвинутих країн. Економічна суть поняття «країни, що розвиваються». Нові індустріальні країни. Найменш розвинуті країни. Економічні проблеми країн, що розвиваються. Стратегії економічного розвитку країн, що розвиваються. Політика «етатизму». «Вашингтонський консенсус». Зовнішня заборгованість. Соціальні проблеми й соціальна політика. Політика експортоорієнтації й імпортозаміщення. Індустріалізація.

Тема 8. Стратегії макрорегіональних інтеграційних об'єднань.

Загальна характеристика стратегій макрорегіональних інтеграційних об'єднань. Стратегії Європейського Союзу. Стратегії Співдружності Незалежних Держав. Стратегічні напрями економічного розвитку Шанхайської організації співробітництва (ШОС).

Тема 9. Міжнародні економічні зв'язки України.

Фактори економічного розвитку України. Позиції України на міжнародних ринках. Економічний потенціал України; рекреаційний потенціал країни. Інтелектуальний потенціал країни; сучасна геополітична ситуація країни. Позиції України на міжнародних ринках; товарна, географічна структури зовнішньої торгівлі України.

Тема 10. Формування міжнародних стратегій економічного розвитку України в умовах сучасних вимірів.

Проблеми та перспективи міжнародних стратегій економічного розвитку України. Сутнісні особливості міжнародних стратегій економічного розвитку України. Організація Чорноморського економічного співтовариства (ОЧЕС). Організацію за демократію й економічний розвиток. Міжнародна конкурентоспроможність. Структурна політика. Системна інтеграція у

світове господарство. Інтеграційна макровзаємодія на міжрегіональному рівні. Стратегічні пріоритети. План дій «Україна – Європейський Союз». Європейська політика сусідства. Інтеграційні вектори України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Структура та класифікація країн в світовій економіці.												
Тема 1.	8	2	2			4						
Тема 2.	8	2	2			4						
Тема 3.	8	2	2			4						
Тема 4.	8	2	2			4						
Тема 5.	12	4	4			4						
Разом за розділом 1	44	12	12			20						
Розділ 2. Стратегії економічного розвитку країн світу та макрорегіональних інтеграційних об'єднань.												
Тема 6.	8	2	2			4						
Тема 7.	8	2	2			4						
Тема 8.	8	2	2			4						
Тема 9.	8	2	2			4						
Тема 10.	14	4	4			6						
Разом за розділом 2	46	12	12			22						
Усього годин	90	24	24			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Класифікація країн у світовій економіці.	4
2	Тема 2. Інтеграційні та глобалізаційні виміри світової економічної системи.	2
3	Тема 3. Типологічна структура країн світу.	2
4	Тема 4. Регіонально-інтеграційна структура країн світу.	2
5	Тема 5. Особливості економічних стратегій розвинутих країн.	2
6	Тема 6. Особливості формування стратегій розвитку країн. транзитивної економіки.	2
7	Тема 7. Специфіка економічних стратегій країн, що	2

	розвиваються.	
8	Тема 8. Стратегії макрорегіональних інтеграційних об'єднань.	2
9	Тема 9. Міжнародні економічні зв'язки України.	2
10	Тема 10. Формування міжнародних стратегій економічного розвитку України в умовах сучасних вимірів.	4
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Генезис індустріального суспільства (XVI-XVIII ст.).	4
2	Науково-технічні відкриття кінця XIX - початку XX ст. та їхній вплив на економічний розвиток світу.	4
3	Індустріалізація в США (кінець XIX - початок XX ст.).	4
4	Економічне піднесення Німеччини кінця XIX - початку XX ст.	4
5	Економічний розвиток Англії в кінці XIX - на початку XX ст.	4
6	Економічний розвиток Франції в кінці XIX - на початку XX ст.	4
7	Особливості післявоєнного економічного розвитку країн Західної Європи. Основні риси соціально-економічної моделі Західної Європи.	4
8	Особливості економічного розвитку західноєвропейських країн у другій половині XX століття.	4
9	Основні етапи та особливості японської економіки у другій половині XX століття. "Японське диво".	4
10	Економічне становище країн, що розвиваються. Масштаби та специфіка проблем економічного розвитку.	6
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

1. Промисловий переворот у країнах Західної Європи.
2. Промисловий переворот у США.
3. Становлення індустріального суспільства в Японії.
10. Нові індустріальні держави: становлення і розвиток.
11. Економіка США на сучасному етапі розвитку.
12. Державне регулювання економіки розвинутих країн.
13. Економічна модель Японії.
14. Регіональне співробітництво в Латинській Америці, Азії і Африці.
15. Місце країн Бенілюксу у світовій економіці.

16. Особливості національної економічної моделі Німеччини.
17. Особливості державного регулювання економіки у Франції.
18. Економіка Франції на початку третього тисячоліття.
19. Економіка Великобританії.
20. Великобританія та західноєвропейська інтеграція.
21. Скандинавська модель та місце країн Північної Європи у світовій економіці.
22. Зовнішні фактори розвитку та місце країн, що розвиваються у світовій економіці. Зовнішнє фінансування та заборгованість країн, що розвиваються.
23. Основні елементи курсу реформ в країнах Центральної та Східної Європи на початку третього тисячоліття.
24. Особливості сучасного економічного розвитку та характеристика економіки країн Вишеградської групи.
25. Особливості сучасного економічного розвитку та характеристика економіки Болгарії, Румунії, Хорватії та найбільш відсталих країн ЦСЄ (Албанія, Боснія та Герцеговина, Сербія, Чорногорія).
26. Економіка країн Балтії.
27. Економіка країн СНД.
28. Місце Росії у світовій економіці.
29. Золото: сучасний інвестиційний аспект.
30. Світові валютні системи. Етапи еволюції.
31. Поняття Світового господарства. Етапи розвитку.
32. Причини і наслідки Міжнародної боргової кризи
33. Роль нафтового чинника у світовому економічному розвитку
34. Україна і країни Європи: огляд статистичних даних
35. Вплив світового ринку інформації на розвиток бізнесу.
36. Міжнародна передача технологій.
37. Основні проблеми малого підприємництва в країнах, що розвиваються.
38. Трудові ресурси світового господарства. Проблема міграції у Франції.
39. Імміграція в США і її економічний вплив на трудову сферу.
40. Міжнародна міграція: зарубіжний досвід та України.
41. Нетарифні методи державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.
42. Світові фінанси: особливості взаємодії з національними фінансовими системами
43. Економічний розвиток західноукраїнських земель у 20-30 рр. ХХ ст.
44. Економіка України в роки Другої світової війни.
45. Економічне становище України у 1945-1950-ті рр.
46. Економічні реформи 1950-60 рр. ХХ ст. і Україна.
47. Роль України у світовому господарстві

7. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях.
2. Розв'язання задач з політекономії на практичних заняттях, перевірка самостійного рішення задач.
3. Перевірка письмових контрольних робіт.
4. Екзамен.

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Економіка зарубіжних країн» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Під час вивчення дисципліни «Економіка зарубіжних країн» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;
- проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.
- підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення іспиту.

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не

володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Контрольна робота	Екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2					10	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Економіка зарубіжних країн: [навч. посібник] / [Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова та ін.]. – К.: Центр учбової літератури - 2007.
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Навчальний посібник. За ред. Козака Ю.Г.-К.: Освіта України – 2012.

Допоміжна література

1. Астапов К. Формирование единого экономического пространства стран СНГ // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. - №1. - С.95-99.
2. Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г. та ін. Глобалізація і безпека розвитку. К.: КНЕУ – 2001.
3. Борко Ю.А. Расширение и углубление европейской интеграции // Мировая экономика и международные отношения – 2004. - №7. – С. 15-29.
4. Бородаевский А. Тенденции социально-экономического развития в разных регионах мира // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. - №4. – С. 18-28.
5. Гельбрас В. Цена экономических успехов Китая // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. - №9. - с.26-35.
6. Губайдуллина Ф. Прямые иностранные инвестиции, деятельность ТНК и глобализация // Мировая экономика и международные отношения. - 2003. - №2. - 2003. - С. 42-47.
7. Домінік Мартен, Жан-Люк Мецжер, Філіп П'єр. Соціологія глобалізації. К.: Академія – 2005.
8. Світова економіка. Навчальний посібник. За ред. Ю.Г.Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. К.: ЦУЛ – 2010.
9. Европейская интеграция. Учебное пособие. М.: Международные отношения – 2003.
10. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парохонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова та ін. – К. : НІСД, 2012. – 192 с.
11. Западноевропейские страны: особенности социально-экономических моделей. Под. ред. В.П. Гутника. М.: Наука – 2002.
12. Практика глобализации: игры и правила новой эпохи / [Братимов О.В., Горский Ю.М., Делягин М.Г., Коваленко А.А.]. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 344 с.
13. Иванов Н. Вызовы глобализации: экономический аспект // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. - № 9. - С. 5-12.
14. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс; [пер. с англ. О. И. Шкаратана]. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. - 608с.
15. Кругман П.Р., Обстфельд М. Международная экономика. Учебник. СПб. Питер – 2004.
16. Лортикян Э.Л. История экономических реформ: Мировой опыт второй половины XIX-XX вв.: [учебное пособие] /Э.Л. Лортикян. - Харьков: Консум, 1999. - 288 с.
17. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності. Навчальний посібник. К.: КНЕУ 2005
18. Лунев С.И. Индийская цивилизация в глобализирующемся мире // Мировая экономика и международные отношения. – 2003. - №3. - с. 74-83.

19. Мартен Д. Метаморфози світу: соціологія глобалізації / Д. Мартен, М. Жан-Люк, П. Філіп; пер. з франц. Є. Марічева. - К.: «КМ Академія», 2005. —302 с.
20. Мартин Г.П., Шуман Х. Западня глобалізації: атака на процвітання і демократію. М.: Альпіна – 2001.
21. Медведев В. Глобалізація економіки: тенденції і протиріччя // Мировая економіка і міжнародні відносини. - 2004. - №2. С.3-10.
22. Міжнародні стратегії економічного розвитку. Учебне посібник. Под ред. Ю.В. Макогон. К.: Знання – 2007.
23. Міжнародні стратегії економічного розвитку: [учебник] / [Д.В. Лукьяненко, Ю.В. Макогон, Ю.Н. Пахомов и др.]; под ред. Ю.В. Макогон. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – 457 с.
24. Міжнародна економіка. Учебне посібник. Под ред. Ю.Г. Козака. К.: ЦНЛ – 2012.
25. Міжнародні економічні відносини. Навчальний посібник. За ред. Ю.Г. Козака. К.: ЦУЛ – 2012.
26. Міжнародні організації. Навчальний посібник. За ред. Ю.Г. Козака., В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. К.: ЦУЛ – 2011.
27. Міжнародні стратегії економічного розвитку. Навчальний посібник. За ред. Ю.Г. Козака. В.В. Ковалевського. К.: Освіта України – 2011.
28. Мировая економіка. Економіка зарубіжних країн. Под ред. Колесова В.П., Осьмовой М.Н. М.: Флінта – 2000.
29. Михеев В.В. Китай: нові компоненти стратегії розвитку // Мировая економіка і міжнародні відносини. – 2004. - №7. – С. 48-56
30. Небогатова О. Індія: економічний ріст в епоху глобалізації // Мировая економіка і міжнародні відносини.. – 2005. - №1. - С. 89-94.
31. Неклеса А. Реквієм ХХ століття // Мировая економіка і міжнародні відносини. – 2000. - № 2. - С. 3-14.
32. Николаев М.А., Махотаева М.Ю. Еволюція державної політики Росії // Мировая економіка і міжнародні відносини. – 2003. - №5. - С. 65-69.
33. Островская Е. Трансформація соціально-економічної моделі Франції// Мировая економіка і міжнародні відносини. – 2007. - №4. – С. 40-49
34. Перспективи економіки України в умовах глобальної макроекономічної нестабільності. За ред. Жаліло Я.А. - К.: НІСД, 2012. - 33 с.
35. Погорлецкий А.И. Економіка зарубіжних країн. СПб.: П – 2000.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<http://www.oecd.org>

<http://www.imf.org>

[http:// world bank](http://worldbank.org)

<http://unctad.org>

[http:// ukrstat. Gov.ua](http://ukrstat.gov.ua)